

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor, Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje, Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga čisto
78 180, Wien št. 105 241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—,
za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Predsednik vlade o hrvatskem uprašanju

Ekspoze pred narodno skupščino pri razpravi o proračunu notranjega ministrstva
Vsa debata se je nanašala v glavnem na hrvatski problem

Beograd, 10. marca. p. Narodna skupščina je v pretekli noči odobrila še proračun ministrstva za šume in rudnike, davi pa je prišel na dnevni red proračun notranjega ministrstva. Razprava o ekspozi, ki ga je v svojstvu notranjega ministra podal ministru predsednik Dragiša Cvetković, je bila prav živahna ter je dosegla tri vrhunce v govoru dr. Tupanjanina, ponovnih izjavah ministrskega predsednika in v govoru dr. Laze Markovića, njihove izjave pomenijo prvo meritorno javno razpravo o metodah za rešitev hrvatskega kot najvažnejšega notranje-političnega problema. Za sejo je bilo veliko zanimanje tudi v širši javnosti in vsi skupščinski prostori so bili napolnjeni narodnih poslancev, novinarjev in občinstva. Seje so se udeležili vsi člani vlade razen pravosodnega ministra dr. Ružića, ki je kot zastopnik vlade odpuščen na kronanje papeža Pija XII. v Rim.

Trgovinski minister o izvozu v Nemčijo in Italijo

Razprava o proračunu ministrstva za trgovino in industrijo, o kateri smo že poročali, se je zaključila snoči malo pred 23. uro. Ko so se zvrstili vsi prijavljeni govorniki, je govoril še enkrat trgovinski minister Jevrem Tomić, ki je odgovarjal na posamezne pripombe prejšnjih govornikov in posebno glede na pripombe nar. posl. dr.

Tupanjanina izjavil, da bo še nadalje skrbel za tesno sodelovanje z Nemčijo in Italijo na gospodarskem področju, ne da bi pri tem zanemarjal druga tržišča. Naša zunanja trgovina je vezana na naš zemljepisni položaj. Ne gre tu za politične probleme, nego za naravni izvoz presežkov naših pridelkov in izdelkov. Nemčija nam je omogočila, da se je lahko povečal naš izvoz ter so se povisale cene našemu blagu.

Proračun ministrstva za šume in rudnike

Ob 22.45 je bil proračun ministrstva trgovine in industrije sprejet. Skupščina je takoj pričela še z razpravo o proračunu ministrstva za gozdove in rudnike. Minister Ljubomir Pantić je podal skoraj enak ekspoze o svojem resoru, kakor prejšnji teden na zasedanju finančnega odbora. Dopilnil ga je le še z nekaterimi konkretnimi mislimi o eksploataciji naših rud. Dejal je, da se bo zavzemal za to, da se bo čim bolj zmanjšal izvoz rudniških surovin v tujino, odkoder potem uvažamo kovinske produkte za drag denar. Treba bo najti način, da se bodo naše rude v celoti predelovale in da bo ostal doma tudi dobiček tega dela.

O problemih našega rudniškega in lesnega gospodarstva je nato govorilo 10 govornikov. Končno je bil proračun ob 2.45 zjutraj sprejet in seja narodne skupščine zaključena.

Leta 1938 je bilo ustanovljenih 1213 raznih društev in združenj. Prijav za ustanovitev novih političnih strank l. 1938 ni bilo.

Tiskovni režim

Sedanji zakon o tisku, čeprav v svojem prvem členu poudarja, kako je tisk formalno svoboden, vsebuje zelo ostre in nejasne določbe, na katerih podlagi je bil uveden nenavadno strog tiskovni režim. Današnja vlada je glede liberalnega tolmačenja zakona o tisku šla čisto v drugo smer, tako da je danes kljub zelo strogim odredbam tiskovnega zakona v glavnem omogočena svobodna politična poročila, kakor tudi objektivno poročanje o raznih bistvenih državljanih in nacionalnih vprašanjih. Kr. vlada se nada, da bo s pomočjo samih zastopnikov časopisja in javnosti pri izvajanju liberalnega tiskovnega režima mogla v najkrajšem času zagotoviti še popolnejšo in svobodnejšo izmenjavo misli glede vseh aktualnih vprašanj in problemov našega javnega življenja.

Hrvatsko vprašanje

Deklaracija kr. vlade je jasno obrazložila novo orijentacijo naše notranje politike: odločno in hitro začeti z reševanjem vsega onega, kar danes obsega pojem »hrvatsko vprašanje«. To je eno izredno važnih vprašanj in je treba z reševanjem začeti z največjo resnostjo in vso iskrenostjo. To pa je vprašanje, ki ga ni mogoče rešiti z eno potezo peresa. Ni pa ga mogoče rešiti niti z enostranskim aktom, temveč samo s skupnimi pogajanjmi.

Pri proučevanju sedanjega položaja, v katerem je tudi to važno vprašanje, moramo — in mislim, da se s tem strinjajo tudi naši bratje Hrvati — predvsem ugotoviti, da je v prvi vrsti potrebno ustvariti boljše medsebojne odnose in večje zaupanje. Grobe napake so bile storjene zaradi napakega pojmovanja tega vprašanja in te napake se morajo popraviti. Ta poprava se mora izvršiti čimprej. Ona mora zagotoviti, da se vzpostavi popolno prijateljsko ozračje, v katerem se bodo mogla pogajanja voditi mnogo lažje in z mnogo večjim upanjem na uspeh.

S tem prihajamo do samega jedra tega vprašanja. Hočem na tem mestu pripomniti, da se z gotovostjo strani slišijo očitki glede vladne deklaracije, češ da ni postavila podlage, na kateri bo rešeno hrvatsko vprašanje. V zadnjih nekaj mesecih so se vse politične organizacije v državi, vse pomembnejše politične osebnosti in vsi pristojni činitelji izrazili, da se mora hrvatsko vprašanje rešiti z iskrenim, lojalnim in poštenim sporazumom vseh zainteresiranih strani. Bilo bi čisto odveč že zdaj tu objavljati kakšne bodo meje tega bodočega, željenega sporazuma. Pokazale se bodo same od sebe, ko se bodo pogajanja začela med merodajnimi činitelji. So stvari, ki so izven vsake razprave, so pa tudi stvari, ki morejo biti predmet razpravljanja. Tu zdaj ni kraj, tudi čas še ni primeren, da bi razlagali vse podrobnosti. To bo storjeno v pravem času. Glavno je, da vam morem mirno reči — in jaz vas prosim, da to sprejmete z zaupanjem, vi kakor vsa država — da se kr. vlada hoče, ne da bi zoževala meje teh razgovorov, z vsemi silami prizadevati, da se rešijo vsa vprašanja, ki se dotikajo tega problema. Pojmi in interesi vsakega se morajo jasno opredeliti. Kadar je govor o sporazumu, tedaj na noben način ne more biti govora o diktiranju katke volje. Ta predpogoj morata pošteno in lojalno izpolniti obe pogodbenici. Važno je za vse nas, da se enkrat za vselej ovržejo vsi predsodki iz preteklosti, da se računa s stvarnimi dejstvi in da se dela iskreno, odločno in hitro. Razum mora vladati nad čustvi.

Če so gotovi kraji naše domovine brez svoje krivde in volje bili v preteklosti zemljepisno in kulturno ločeni, in so živeli svoje posebno narodno individualno življenje, pa se po 20 letih skupnega življenja še danes tako počutijo, tedaj je treba računati s temi dejstvi in zahtevati takšno rešitev, ki bo v okviru te države uresničila njihove težnje in omogočila normalno skupno življenje. Rešitev mora biti v vsakem primeru takšna, da Hrvatska dobi formalno in stvarno enakopravnost v mejah te državne skupnosti, ki je oni niti z enim svojim političnim aktom niso oporekali. Samo tako moremo okrepiti Jugoslavijo, njeno notranjo moč, preko tega pa tudi njeno odprtost in prečiž v mednarodnem življenju. Če do takšnega pojmovanja in rezultatov po 20 letih našega skupnega življenja ne pride, bodo nosili moralno odgovornost pred narodom in zgodovino oni, ki s svojim ozkim in enostranskim pojmovanjem onemogočajo to veliko delo konsolidacije in notranjega miru.

Politični zakoni

Vladni deklaraciji očitajo nazadnje tudi to, da ničesar ne govori o načinu in času, kdaj dobimo politične zakone. Mi pa smo v deklaraciji jasno in odločno povedali, da je treba prekiniti z metodami iz preteklosti in da mora politika realnega pojmovanja zamenjati politiko taktiziranja in političnega preslepljevanja. Mnogo je bilo vladnih deklaracij v preteklosti, ki so med drugim naglašale tudi to, da bomo dobili politične zakone, pa je kljub vsem tem obljubam ostalo pri starem in zakonov še nimamo. Kr. vlada smatra, da se ta orientacija naše notranje politike ne more zamisliti brez novih političnih zakonov, ki bi omogočili normalizacijo našega političnega življenja.

Volilna preganjanja in njih poprava

Glede volilnih preganjanj in njihovih reparacij je vlada zavzela določno stališče. Politika konsolidacije razmer zahteva popolno toleranco in pomirljivost na vse strani. V tej smeri gre določno vso voljo in hitro. Če pa naletimo tu pa tam na gotove tehnične ovire, ne smemo biti ta razlog za to, da se iskrena prizadevanja kr. vlade pri reševanju naših najvažnejših vprašanj ovirajo z raznim »trankarkim« obracunanjem in ozkim gledanjem posamez-

Razgibana debata

Ekspoze predsednika vlade je bil od »kupčinske« večine sprejet z velikim aplavzom. Debatu je otvoril posl. Joca Georgijević (JRZ). Napadal je združeno in izvenparlamentarno opozicijo, češ da si prisvajata monopol na rešitev hrvatskega vprašanja. Tudi JRZ ima v svojem programu rešitev tega važnega notranje-političnega problema in bo to programsko točko izvedla.

Zemljoradnik dr. Miloš Tupanjanin je nato obširno govoril o vlogi bivšega notranjega ministra dr. Korošca pri zadnjih volitvah. Na njegova izvajanja je takoj repulicirali ministri predsednik Dragiša Cvetković. Rekel je, da se je oglašil k besedi, ker je pristal onega pravega parlamentarnega reda, ki imperativno zahteva, da vsaki intervenciji takoli sledi odgovor, da ne bi ostala narodna skupščina niti za trenutke pod vtišom netočnih tolmačenj. ki so nastala morda ne namenoma, nego verjetno zaradi nepoučenosti, ali kakega drugega takšnega razloga. V nadaljnjih izjavah je predsednik vlade obširno zavračal Tupanjaninove navedbe in očitke.

Za predsednika Cvetkovića je odgovarjal dr. Tupanjanin minister dr. Krek. In nato še posl. Kranjc, ki je govoril kot drugi govornik vladne večine k proračunu notranjega ministrstva.

Govor dr. Laze Markovića

Naslednji govornik je bil staroradikalni poslanec dr. Laza Marković. Postavil je zahtevo, da mora postati notranje ministrstvo vendar še enkrat ministrom narodnih zadev in nehati biti ministrom policije. Izrazil je željo, naj bi se politična razprava razvijala v mirni atmosferi, o kakršni je govoril predsednik vlade. Podal je nato pregled političnega razvoja Jugoslavije, govoril o potrebi čim večje svobode za zborovanja in obširno razpravljaj o vprašanju cenzure. O tem je med drugim rekel:

»Kar se tiče svobode tiska, verujem, da bi volji predsednika vlade, toda ta dobra volja se ne sme nanašati na poedine akte. Mi ne zahtevamo svobode tiska, ki bi jo dopuščal in odobral vsakokrat poseben cenzor. Mi zahtevamo svobodo tiska, ki odgovarja državljanski svobodi, ki je v skladu z dostojanstvom državljana in ki ustreza običnim kulturnim potrebam. Danes pa »Kar se tiče svobode tiska, verujem, da bi volji predsednika vlade, toda ta dobra volja se ne sme nanašati na poedine akte. Mi ne zahtevamo svobode tiska, ki bi jo dopuščal in odobral vsakokrat poseben cenzor. Mi zahtevamo svobodo tiska, ki odgovarja državljanski svobodi, ki je v skladu z dostojanstvom državljana in ki ustreza običnim kulturnim potrebam. Danes pa

Zmešnjave v Madridu

Upor komunistov še vedno ni likvidiran

Bilbao, 10. marca. AA. Po poročilih so boji med republikanskimi četami in uporniki trajali tudi ves današnji dopoldan in so bili silno srditi. V Madridu vlada pravi kaos in se lahko reče, da ta trenutek nihče ne ve, kdo mu je prijatelj in kdo sovražnik. Tako imenovani obrambni svet širi preko madridskega radia še zmerom pomirljive vesti, vendar je nemogoče doznati, ali so te vesti resnične ali ne.

Danes so čete, ki so ostale zveste generalu Mijai naskočile uporniške postojanke v vzhodnem delu mesta. Komunisti so zbežali. Povsod po mestu so se boji končali v korist vladi zvestih čet, ki so zavzele več komunističnih barikad.

Po največjih poročilih so republikanske čete, odposlane s fronte ob Guadalajari, ob 13. vkorakale v Madrid ter se jim je predalo več ko 14.000 komunističnih upornikov.

Rim, 10. marca. o. Glede na vesti, ki so jih objavili današnji angleški listi, da bo general Franco na povabilo generala Mijai prišel v Madrid, kjer naj bi podprl akcijski proti komunistom, poročajo italijanski listi iz Burgosa, da so v španskih nacionalističnih krogih izzvali presenečenje. Dopsnik agencije Stefani v Burgoosu poroča, da ni mogel dobiti kategoričnega odgovora teh neobičajnih vest, smatralo pa kot izključeno, da bi hotel general Franco oditi v Madrid v taki misli.

Usoda republikanskega vojnega brodograja

Tunis, 10. marca. AA. Generalni rezident Francije v Tunisu je dal snoči predstavnikom tiska sledečo izjavo: Španska mornarica, ki se nahaja v Bizerti, nas je prošla za zahtevo. Te ladje pripadajo generalu Francu. Mi smo sedaj samo njihovi čuvarji. Kar se tiče španskih republikancev, ki so na ladjah, jim je dano na prosto, da se vrnejo v Španijo ali ostanejo v Tunisu.

Anglija bo ščitila svoje trgovske ladje

London, 10. marca. br. Zunanji minister lord Halifax je izjavil na seji spodnje zbor-

so politiki, ki v Jugoslaviji že 10 let ne morejo ničesar objaviti o tem, kar mislijo. Oni, ki so uvedli cenzuro enako kakor oni, ki jo vzdržujejo, izvajajo nasilje nad svobodo misli jugoslovenskih državljanov. Zelim, da bi se znašla naša narodna država ne glede na stranke kar se tiče svobode, na oni višini, na kateri je bila mala kraljevina Srbija, ko je po svojih svobodnih režimih zaslužila, da se je imenovala Piemont jugoslovenstva in ko so naši bratje izven srbskih meja gledali na nas s popolnim zaupanjem. Mesto pa, da bi se potrudili in to dosegli, smo zašli povsem na drugo stran, tja, kjer mala Srbija ni bila, vsaj ne v zadnjih desetletjih pod vladno dinastije Karadjordjevićev.

Drugi, mnogo daljši del svojih izjav, je posvetil dr. Marković hrvatskemu vprašanju, pri čemer je posebej poudaril, da govori zgolj v svojem imenu in v imenu svojih ožjih političnih prijateljev. Analiziral je izjave predsednika vlade o reševanju hrvatskega vprašanja ter jih z zadovoljenjem vzel na znanje. Obravnaval je sporazum med združeno opozicijo in dr. Mačkovićem od 8. oktobra 1937 ter orisal njegov pomen. Končno je dokazoval potrebo, da se v svobodnih volitvah izvoli nova narodna skupščina, ker šele potem bo mogoče plodno in uspešno delo za doseg sporazuma.

Za posl. dr. Markovića sta govorila še posl. Langulov (JRZ) in Žuglić (davidovičev). Ob 13. je bila seja prekinjena. Nadaljevala se je ob 17. Prvi je zvečer govoril Hija Mihajlović (JNS). Odobral je najprej proračun notranjega ministrstva, nato pa zadeve notranje politike, med njimi zopet v prvi vrsti hrvatsko vprašanje. Tudi on je poudaril, da bo legitimirana za razpravo o sporazumu šele nova skupščina, ki bo veran odraz narodnega razpoloženja.

Nočna seja

Razvrstilo se je nato še 9 govornikov, med njimi zastopnik nemške narodne manjšine dr. Hamm. Ob 21. je bila razprava o proračunu notranjega ministrstva končana in proračun sprejet. Skupščina je takoj nato pričela obravnavati proračun kmetijskega ministrstva. Ker je k razpravi prijavljenih okrog 40 govornikov, bo seja tudi nočjo trajala do jutranjih ur.

Ekspoze predsednika vlade

Ob pričetku današnje seje je bila narodna skupščina obveščena, da se je rumunski ministri predsednik Callinescu zahvalil za njene izjave sčolaja ob smrti patriarha Mirona Cristea. Nato je takoj prešla na dnevni red. Ministriški predsednik Dragiša Cvetković je kot notranji minister podal ekspoze o notranje-političnih problemih in o poslih notranjega ministrstva. Vsa skupščina je sledila zlasti izjavam v političnem delu ekspozeja z največjo pozornostjo. Vladna večina je sprejela njegove izjave z živahnimi aplavzi. Ministriški predsednik je dejal:

Utemeljitev povišanja osebnih izdatkov

Proračunski predlog izdatkov za notranje ministrstvo v letu 1939/40 določa izdatke v znesku 631.7 milijona din. Od te vsote odpade na osebne izdatke 506,6, na materialne izdatke pa 125,1 milijona din. Za orožništvo določa proračunski predlog 381,6, za upravno stroko pa 250 milijonov skupnih stroškov. V primerjavi s prejšnjim proračunom so se ti izdatki povečali za 31,9 milj. Od tega gre na povišanje osebnih izdatkov 14,9 milijona din radi ponovnega povečanja števila osebja. Proračunski predlog predvideva namreč 597 novih službenih mest, kar je potrebno radi izpopolnitve politične službe, zlasti podzvajenja policije v nekaterih mestih. Zaradi potreb policijske službe je v predlogu predvidenih tudi 100 mest za stražnike-dnevničarje, ki bodo v prihodnjem letu postavljeni v policijsko šolo v Zemunu. To je naraščaj državnih policijskih in izvršnih uslužbencev, ki ga je treba pravočasno zagotoviti. Razen tega je bilo treba v predlogu določiti tudi kredit za napredovanje uslužbencev, ki spadajo v resor notranje uprave. Potreba stroke zahteva, da tudi v prihodnjem proračunskem letu napreduje gotovo število uslužbencev, čeprav v najmanjšem obsegu. Za izplačilo njihovih prejemkov so morali biti v predlogu določeni potrebni krediti. Na zahtevo orožniškega poveljstva se je dalje povečalo število orožnikov za 500 ljudi. Skupno povečanje osebnih izdatkov za orožnike znaša 10 milijonov.

Povišanje materialnih izdatkov

Materialni izdatki so se povečali za 17 milijonov din. 500.000 din gre za obleke in oborožitev novih policijskih stražnikov, 115.000 za nadaljnje potrebe policijske šole v Zemunu, 800.000 din za podporo občinam, ki ne morejo iz lastnih sredstev poskrbeti za namestitve upravnih oblastei, 593.000 din za večje stroške banjskih uprav itd. Izdatki za materialne potrebe orožništva so povečani za 13 milijonov. Sem je všteti kredit za nabavo celotne opreme za 500 novih orožnikov, dalje kredit za nujno potrebo motornih vozil za orožniško službo itd.

Pri splošni državni statistiki kot poslednjem poglavju pri tej razpreditvi je vneseno povečanje materialnih izdatkov za znesek 441.000 din. To je v glavnem potrebno za tiskanje statističnega letnika in izdajanje drugih statističnih knjig, kakor tudi za priprave za popis prebivalstva, ki bo leta 1941.

Proti komunizmu

V poročilu, ki sem ga podal v finančnem odboru narodne skupščine, sem objavil, da bom v plenumu skupščine seznanil narodne poslance tudi z onim delom svojega resora, ki tako globoko posega v osnovne odnose naše notranje politike. V tem čisto političnem delu poročila, se bom dotaknil nekaterih najaktualnejših vprašanj iz naše notranje politike.

Náčelo strogega izvajanja nelegalnega

strankinega dela je danes podlaga vse delavnosti komunistične stranke v Jugoslaviji. Izvajajoč takšno taktiko in takšno delo komunisti najskrajše priključijo vso revolucionarno tendenco v svojem propagandnem delovanju ter se prizadevajo, da bi svoj sedanji strankni program prikazali kot boj za državljanske in politične svoboščine naroda in za demokracijo, v splošnem kot boj proti fašizmu, imperalizmu in vojni. Radi tega so se komunisti začeli v čedalje večji meri večlanjati v politične, nacionalne in kulturne organizacije, v delavske ustanove. Oni sodelujejo pri vseh javnih akcijah, ki jim po svoji vsebini in cilju omogočajo, da se politično predstavijo pred širokimi ljudskimi sloji. Dosledno načelu prilagoditve političnim, socialnim in gospodarskim razmeram v posameznih pokrajinah naše države, je osrednji odbor komunistične stranke Jugoslavije ustanovil tudi zasebno komunistično stranko za področje Slovenije in Hrvatske z nalogo, da njeni funkcionarji v okviru splošnega delovanja komunistične stranke Jugoslavije čim bolj prilagodijo svoje propagandno delo krajevnim razmeram in razpoloženju ljudskih množic v omenjenih krajih. Ker pa je delo komunistov v naši državi, kakor rečeno, zelo večje prikrito pod krinko nacionalizma, pacifizma in boja za demokracijo ter narodne svoboščine, je potrebno tesno sodelovanje vseh dobro mislečih zastopnikov političnega, kulturnega in gospodarskega življenja z organi oblasti, da bi se temu uničujočemu delovanju komunistov dal kolektivni in močni odpor in bi se večje prikrito komunistično manevriranje razkrinkalo in onemogočilo pred širokimi ljudskimi plastmi.

O političnih svoboščinah

V preteklem letu 1938 se je politično življenje razvijalo v znaku večje svobode zborovanj in posvetov kljub obstoječim zakonom, to pa zaradi liberalnejšega tolmačenja in izvajanja teh zakonov. Mi smo dolžni to ugotoviti, kajti če primerjamo politično življenje z onimi časi, ko so bili objavljeni ti zakoni, potem je jasna velika razlika in preobrat na bolje ter tendenca po ostvartvi boljših pogojev za izmenjavo misli in za čisto novo orijentacijo naše notranje politike. Ta svoboda se je manifestirala v dveh smereh: v številu političnih zborovanj in prireditvev zborov in v številu odobrenih društev in združenj.

Splošna statistika kaže, da je bilo leta 1938 skupno 18.083 prireditve, ki se jih je udeležilo 5.529.894 ljudi. Od tega skupnega števila prireditve jih odpade na prireditev JRZ 5.084. Teh prireditve se je udeležilo 1.919.349 oseb. Celotna opozicija (združena opozicija, SDK, HSS, SDS, zemljoradniška stranka, radikali Ace Stanojevića, JNS, Jugoslovska narodna stranka in delavska stranka Topalovića) je imela skupno 6725 zborovanj, ki se jih je udeležilo 1.129.393 ljudi. Jugoslovska narodna gibanje »Zbor« je imelo 325 zborovanj z 27.987 navzočimi. Raznih drugih zborovanj, ki so jih priredila kulturna, humanitarna, prosvetna, zabavna in druga društva, kakor tudi cerkvenih slav in drugih prireditve je bilo skupaj 6.019. Udeležilo se jih je 2.453.217 ljudi.

Iz te statistike sta razvidna dva momenta: da se je družabno politično življenje gibalo v smeri večje liberalnosti in da je notranje ministrstvo za časa mojega prednika dr. Antona Korošca širokogrudno postopalo proti onim političnim skupinam, ki niso ravno v celoti izpopolnjevale pogojev za svojo politični obstoj in za svojo politično delavnost.

Glede dela oblasti pri odobravanju pravi za društva se more upravičeno reči, da so tudi v tem oziru šle oblasti na roko željam ljudstva pri ustanavljanju društev,

Nov nezaslišan postopek pri Električni zadrugi v Šiški

Načelstvo zadruga je izključilo 172 zadržnikov, ki so v smislu pravil zahtevali sklicanje izrednega občnega zbora

Obvestilo o izključitvi.

P. n. članu zadruga

Ljubljana

Sporočamo Vam, da ste bili na podlagi sklepa skupne seje načelstva in nadzorstva dne 7. marca 1939 izključeni iz članstva zadruga. / § 4 zadržnih pravil /

Razlog za te ukrep je bila ugotovitev uprave zadruga, da škoduje Vaše članstvo interesu zadržnikov.

Posledice izključitve so nastopile s dnem 9. marca 1939.

Delež se Vam bo izplačal po prenehanju jamstvene dobe.

Proti izključitvi imate pravico pritožbe po členu 4. zadržnih pravil.

Ljubljana, dne 8. marca 1939.

Priporočeno.

Električna zadruga
za Sp. in Zg. Šiško

[Signature]

Po skoraj dveletni borbi velike večine zadržnikov proti samovoljnemu postopanju načelstva Električne zadruga v Šiški pri sklepanju pogodb z mestno občino, proti nasilju, diktatorskim metodam, izključevanju in črtanju članov itd., nadalje po odločitvi stoila sedmorice, da brez občnega zbora ni dopustna likvidacija zadruga, in po sklepu okrožnega sodišča v Ljubljani, da mora načelstvo pod prettno kazni sklicati zahtevani izredni občni zbor, je zavladalo v vsej Šiški ogromno zanimanje za redni občni zbor, ki bo v nedeljo dopoldne

V tej atmosferi pričakovanja pa je danes treščila, kakor blisk z jasnega neba, vest, da je nelegalno načelstvo Električne zadruga na skupni seji z nadzorstvom izključilo vseh 172 zadržnikov, ki so podpisali predlog na okrožno sodišče v Ljubljani, naj se načelstvo prisili, da skliče že lani v smislu pravil zahtevani izredni občni zbor.

To nečuvstvo nasilje nasproti članom zadruga, ki so se držili zahtevati pravice, ki jim gredo po pravih, je vzbudilo povsod največje ogorčenje. Ker mnogi ne morejo prav verjeti, da je kaj takega mogoče, prinašamo iz kopice originalnih dopisov, ki so nam na razpolago faksimile takega dopisa, ki se glasi:

Sporočamo Vam, da ste bili na podlagi sklepa skupne seje načelstva in nadzorstva dne 7. marca 1939 izključeni iz članstva (§ 4. zadržnih pravil).

Razlog za ta ukrep je bil:

1) ugotovitev uprave zadruga, da škoduje Vaše članstvo interesu zadržnikov;
2) na vabilu uprave zadruga na zaslizanje se niste odzvali.

Posledice izključitve so nastopile s dnem 9. marca 1939. Delež se Vam bo izplačal po prenehanju jamstvene dobe. Proti izključitvi imate pravico pritožbe po čl. 4 zadržnih pravil.

Ljubljana, dne 8. marca 1939.

Priporočeno.

Električna zadruga za Sp. in Zg. Šiško,
P. n. z. o. z.

Babnik, I. r.

Razumljivo je, da izključeni člani tega dopisa ne bodo mirno vzeli na znanje. Kakor čujemo, se bodo vsi do jutrišnjega dne pritožili na občni zbor, kakor to dopuščajo pravila. Vrh tega bo vložena kazenska ovadba zaradi odtujitve premoženja zadruga po § 369 kazenskega zakona.

Načelstvo je izključitev članov pripravljalo že v februarju, ko je pozvalo podpisnike s posebnim dopisom, da se določene dne in ob določeni uri javijo na zaslizanje v zadevi nekega dopisa in kršitve nekaterih določil pravil s pripombo, da bo zadržnik nosil samo eventualne posledice, ako se ne bi odzval. Obvestila o izključitvi pa so zadržniki prejeli šele danes, torej tik pred obnim zborom. Tako postopanje naj bo torej prvi korak k »pomirjenju« članstva. Že v včerajšnji številki smo na drugem mestu reagirali na

članek, objavljen v četrtkovem »Slovencu«, ki pravi, »da se bo uprava vsestransko prizadevala pomiriti članstvo z obojestransko zadovoljivim in edino mogočim zaključkom v korist vseh zadržnikov«. Najnovejše nasilje načelstva nam sedaj potrjuje, kako prav smo imeli že včeraj, ko smo opozorili, da so gospodje v načelstvu zadruga postali le na videz mehkejši.

Glede izključitve članov določajo pravila zadruga v čl. 4, da se lahko izključi član ako ne izpolnjuje svojih dolžnosti, ako škoduje kreditu ali ugledu zadruga in ako krši določbe pravil ali poslovnika. Pred izključitvijo se mora dotični zadržnik zaslizati in z njim napraviti zapisnik, izključitev pa se sklene na skupni seji načelstva in nadzorstva.

Da je izključitev 172 zadržnikov proti pravilom že v formalnem pogledu, nam potrjuje dejstvo, da dopisi, s katerimi je načelstvo pozivalo člane k zaslizanju, niso nikjer omenjali, da gre za izključitev. Pa tudi oni člani, ki so prišli na »zaslizanje«, niso bili o tem obveščeni, da jih namerava načelstvo izključiti. Prav tako ni bil o vzrokih izključitve sestavljen zapisnik, kakor to zahtevajo pravila.

Pa tudi če bi načelstvo v formalnem oziru pravilno postopalo, ni v nobenem od teh 172 primerov razloga za izključitev, ker nobenemu izmed izključenih članov se ne more očitati, da ne bi izpolnjeval svojih dolžnosti ali da bi kršil določbe pravil ali poslovnika. Za izključitev so zrel edino člani načelstva in nadzorstva, ki se že nekaj let nelegalno in z nasiljem držijo na oblasti, ki vso to dobo znova in znova kršijo pravila in terorizirajo zadržnike. Načelstvo pa vendar ne more smatrati za kršitve pravil, če člani zadruga v smislu čl. 36 pravil zahtevajo sklicanje izrednega občnega zbora in če se proti kršenju pravil od strani načelstva zatečejo k sodišču z zahtevo, da prisili načelstvo k izpolnjevanju pravil.

Pri vsem tem pa nihče ne ve, zakaj so bili zadržniki prav za prav izključeni. Niti v dopisih k zaslizanju, niti pri zaslizanju, še manj pa v obvestilu o izključitvi, ne navaja načelstvo, v čem so se izključeni člani pregrešili. Prav tako načelstvo ne navaja, s kakšnimi dejanji ali opustitvami so izključeni člani škodovali interesom zadržnikov in katere določbe pravil so kršili. Pri onih članih, ki se niso odzvali vabilu zadruga za zaslizanje, to neodzvanje ne more biti razlog izključitve, ker so izključeni tudi oni zadržniki, ki so se vabilu odzvali. Pa tudi če bi bilo dejstvo, da se član ni odzval vabilu, razlog za izključitev, bi morala zadruga najprej dokazati, da se dotični zadržnik vabilu namenoma ni odzval, saj je mnogo razlogov, ki v konkretnem primeru lahko onemogočijo zadržniku, da se odzove pozivu. Ker pa je okrožno sodišče v Ljubljani s sklepom od 28. februarja že itak ugodilo zahtevi zadržnikov glede sklicanja izrednega občnega zbora, je s tem vsaka izključitev zaradi te zahteve že sama po sebi nezakonita.

Vsi razlogi, ki smo jih zgoraj navedli, le kažejo, v kakšni zadrugi je sedaj načelstvo, ko mora na zahtevo sodišča sklicati občni zbor. Načelstvo se dobro zaveda, da ima veliko večino zadržnikov proti sebi. Iz te zadrugi si sedaj skuša za silo pomagati z izključitvijo ene četrtine vseh članov. Toda vse to načelstvo ne bo nič pomagalo, kajti tudi med ostalimi člani ki niso izključeni, je večina v opoziciji. Praktični rezultat vsega tega bo, da se bo vprašanje razkličitve situacije pri zadrugi samo zavleklo, kajti nedeljski občni zbor bo brez pravne podlage, če mu ne bodo mogli prisostvovati izključeni člani, in bo sklepe tega občnega zbora sodišče moralo razveljaviti. Kakor čujemo, bo opozicija v nedeljo na obnem zboru pred pričetkom dnevnega reda zahtevala razveljavljenje sklepa načelstva in nadzorstva, izključeni člani pa bodo v pripravljenosti, da se udeležijo občnega zbora.

Popularni alpinist, tvorec najlepših planinskih filmov

Luis Trenker

v sijajni komediji

DANES PREMIERA!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION

tel. 22-21

Zakaj si bo ta film ogledal vsak Ljubljčan?

Ker združuje v sebi vse, kar si mi želimo od dobrega filma: krasne posnetke zasneženih zimskih vrhov, lepoto belega športa, humor, mladost, ljubavne zapletitve, bravurozne zimske ture v visokih planinah skratka

najboljši Trenkerjev film zadnjih štirih let!

Sodelujejo: Carla Rust, Charlot Daudert, Paul Heldemann.

„LAVINA LJUBEZNI“

Grdo izkoriščanje usmiljenja do slepih

Znamke Nikole Vinogradova za slepa dekleta

Kakor smo že včeraj kratko poročali, se v Beogradu razpletala žalostna in sramotna afeta podre speculacije z usmiljenjem do najbednejših ljudi — do slepcev. Izkoriščanje neumnosti, lahkovernosti, pohlepa, strasti — to so trdne postavke mnogih speculantov, sedaj razkrite izkoriščanje usmiljenja do največjih revežev ali z drugimi besedami trgovina na račun slepih deklet. To je pa brezprimerna speculativna grobojda. Junak žalostne afete je neki Nikola Vinogradov, ki je, kakor sam pravi, trgovsko zelo podjeten in »človek ideje«. Izkoristil je najprej lahkovernost odbornic ženskega društva za zaščito slepih deklet, potem si je izmisli znamke ali koleke v korist sklada za slepa dekleta in je, kakor je zdaj sam priznal, razpečal 7 in pol milijona takih znamk, a je od vsega tega prišlo v sklad samo okrog 260.000 din.

Mož idej in kupčijske podjetnosti je na pravil lani z odbornicami podpornega društva naslednjo pogodbo: on, človek ideje in podjetnosti preskrbi znamke, jih razpeča, izkupiček pa se deli takoli: 25 odstotkov družstvo, oziroma sklad, 25 odstotkov mož ideje in vodja posrednega administrativnega oddelka 50 odstotkov pa za režijo. Pogodba je bila podpisana od Nikole Vinogradova in članic odbora, ni pa bila potrjena pred oblastjo. V promet so prišle najprej znamke, na katerih je bil narisani zlomljen cvet lilije in dostavljen naslov odbora,

in razpečevanje se je začelo po vsej državi. Vinogradov je z enim udarcem ubil več muh. Svoje poslovanje je skril pod plašč društvenega odbora, da se je rešil davka, znamke pa so mu po vsej državi razpečavali tudi poštni uradi po odredbi poštnega ministrstva. Prvi emisiji znamk za slepa dekleta sta kmalu sledili dve novi s slikami slepe Srbinke, slepe Hrvatice in slepe Slovenke.

Razpečevanje je šlo gladko od rok, a ker so bili prispevki v sklad tako skromni, so nekatere članice društva za zaščito slepih deklet dobile pomisleke o poštenosti »može ideje«. Ze 23. januarja je bil Nikola Vinogradov klican na policijo. Pokazal je pogodbo, podpisano od odbornic, in izrazil svoje začudenje, zakaj ga zaslizujejo, ko je vendar on kot trgovec napravil z odborom trgovski posel in ker lahko vsak čas dokáže, da uživa zaupanje odbora. Poklicali so na policijo tudi odbornice, podpisane na pogodbi, in njih izjave so podjetnemu vodji administrativnega oddelka odprle pot v svobodo.

Druga aretacija

Policija pa ni mirovala in prav kmalu je dobila podatke o velikih kupcih na račun slepih deklet. Ko so Nikola Vinogradova včeraj spet klicali na policijo, so ga tudi tam pridržali, čeprav je odločno protestiral: Jez sem vendar trgovec, trgovsko

pogodbo sem sklenil z društvom in pri trgovskem poslovanju ne more nihče od mene zahtevati sentimentalnosti!

Pred oblastjo nepotrjena pogodba pa je seveda najzgovornejši dokaz, da mož ni samo trgovec brez sentimentalnosti, marveč tudi nevaren izkoriščevalec. Poštno ministrstvo je že pred njegovo aretacijo ustavilo prodajanje znamk pri poštnih uradih. Nekateri odbornice so skušale moža tudi zdaj rešiti. Navajale so, da je bilo v odseku za razpečevanje znamk ogromno dela in da so precej stali tudi agentje, ki so hodili po državi. V odseku so res delale uradnice od zore do mraka, a podjotni Nikola jim je na mesec dajal samo po nekaj stotakov. Afera podlega izkoriščanja je tu in zdaj je treba samo še dognati vse to, kar gre preko dosedanjega priznanja Nikole Vinogradova.

Primeri njegovega poslovanja v Ljubljani

Naše včerajšnje kratko poročilo in današnji dolgi članek v »Politiki« so tudi v Ljubljani nekatere osebe spomnili na precej sumljive znamke za slepa dekleta in na druge poslovne trike Nikole Vinogradova. V neki državni kulturni ustanovi so napredovali trije uradniki ter dobili pisma z večjim številom znamk za slepa dekleta, položnice in še posebno čisti, ko napredovali od šefa administrativnega oddelka. Uslužbenci nekega državnega podjetja pa vedo povedati, da so jim nekoč od mesečne plače kar odrgnili po 7 din za znamke podjetnega Nikole.

Minister dr. Cincar-Marković je podal v narodni skupščini ekspeze o zunanji politiki Jugoslavije

Spet umor zavoljo preužitka

Zločin je bil ugotovljen šele z raztelesenjem

Zužemberk, 10. marca.

V občini Ajdovcu pri Zužemberku je kmetovala na svojem posestvu že priletela Koželjeva Marija. Zaradi starosti je izročila svoje posestvo mladi sorodnici, ki se je kasneje tudi poročila z nekim Jazbinškom Alojzom. Ob izročitvi posestva si je Koželjeva izgovorila užitek, ki sta ji ga morala dajati mlada zakonca. Spočetka je bilo razmerje med mladima zakoncema in Koželjevo znošno, kasneje pa so se pojavljala nesoglasja in Jazbinšek je začel Koželjevo mrziti. Izgovorjene datjave so bile vsako leto enake, ietne pa zadnja leta prav slabe, zlasti se v tem delu Suhe krajine, kjer ima svet povsem kraški značaj.

V petek je bilo župniškemu uradu javljeno, da je preužitkarica Koželjeva Marija nenadno preminila. Ker je nastal sum, da z nenadno smrtjo Koželjeve ni

vse v redu, je bila odredjena sodna obdukcija. Razvid sodnega raztelesenja je pokazal, da je 60-letna žena morala nasilno umreti. Na podlagi te ugotovitve so orožniki napovedali Jazbinšku aretacijo. Mož se je spočetka branil, da ni zakrivil smrti Koželjeve. Zgodila da se je zgodila nesreča. Žena da je padla po stopnišču in se ubila.

Šele kasneje je Jazbinšek krivdo priznal. Žena je šla v senik po otavo za živino. Ko je splezala po zelo dolgi lestvi do vrha, je Jazbinšek lestvo spodmaknil, da je žena padla in si pri padcu razbila lobanjo. Truplo pokojnice je bilo tudi polno modrih podplutb. Ti znaki so kazali na to, da je žena dobila tudi več udarcev s trdim predmetom — čevlji. Aretiranega Jazbinška so orožniki začasno odvedli v zapore okrajnega sodišča v Trebnju, od koder bo spravljen v zapore novomeškega okrožnega sodišča.

Po zvesti službi v pokoj

Gornji grad, 10. marca

S 1. marcem 1939 je bil razrešen pri gornjegrajskem okrajnem sodišču višji sodni oficij Juršič Alojzij, ki je po 38-letnem službovanju stopil v zaslužni pokoj. Kdo iz gornjegrajskega okraja ne pozna tega še vedno krepkega in vselega in prijaznega moža, ki je našemu prebivalstvu, posebej našim splavarjem, storil marsikako uslugo tekom svojega dolgega službovanja pri sodišču?

Rodil se je leta 1876. v Zavru pri Ptuj. Obiskoval je gimnazijo v Ptuj. Domače slabe gmojne razmere mu niso dopuščale, da bi dokončal študije, naker se je posvetil glasbi, ki mu je nudila do časa, ko

kateri je kot dober in prijeten družabnik vedno dobrodošel. Zelmo preizkušenemu možu ob vstopu v zaslužni pokoj, da bi dosegel najskrajnejšo mejo starosti, kakor se je izrazil sodni starešina vprčo zbranskega sodnega osebja te dni, ko se je poslavljaj od zvestega, izvrstnega uradnika. Tej želji se pridružuje vse prebivalstvo gornjegrajskega sreza in številni prijatelji iz drugih krajev naše domovine.

Tri iz Zaloga

Zalog, 10. marca

Znani zaloški gostilničar Ciril Požar, ki je skoraj 11 let izvrševal obrt z javno mostno tehcnico, je to obratovanje zaradi davčne preobremenitve opustil. Reklamacijski odbor pri dravskem finančnem ravnanstvu v Ljubljani ni upošteval njegove pritožbe, da je s propastjo lesnega trgovca Janeza Plankarja, ki uživa sedaj občinsko podporo odpadel najglavnejši predmet tehtanja, namreč kostanjev les za izdelovanje tanina, ki se že nekaj let tehta na zakonitih tehnicah v besniški kotlini in se s tovornimi avtomobili prevažna na zaloško železniško postajo; niti ni upošteval, da so na razdalji pičlih sedmih kilometrov še mostne tehnice Jakoba Dimnika v Polju, zavoda za duševne bolezni na Studencu in mestne občine ljubljanske na meji poljske in mestne občine ljubljanske.

Mnogi, če ne vsi gostilničarji in trgovci poljske občine so dobili te dni opomin za plačilo po 81 din za pregled malinova. Odzvela se jim je znatna mera malinova, ne da bi se jim ta vrnila ali odračunala od izvršilnih stroškov.

Objave

Samo še danes sprejemamo v vseh bljetarnah »Putnika« prijave za izlet v Trst ali Gorico ali Idrijo v dneh od 18. do 19. t. m. (—)

20 let češkoslovaških vrtnic. Letopis obsega 208 strani 8 barvotiskov pošilja zastoj J. Böhm, Blatna, Češkoslovaška republika. (—)

Pri lenivosti črevesja, črevesnem katarju, obolenju danke, odstrani naravna »Franz-Josefova« grenčica zapoko dolnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne kušnje uče, da uporaba »Franz-Josefova« vode odlično regulira funkcije črevesja.

Ogi. reg. 5. br. 15. 485-35

Smrt v kadi piva

Lastnico neke točilnice v East Londonu v Južni Africi Annie Mšaja je doletela kaj čudna smrt. Odšla je v klet, da bi zajela za svoje pivo iz velike kadi. Ko je ni bilo pol ure nazaj, so šli pogledat, kaj dela. Našli so jo mrtvo v kadi. Najbrže se je pri zajemanju pijače pregloboko sklonila, zgubila ravnotežje, padla v kadi in utonila.

Takšne so drame na morju

Med Islandom in rtom Farewellom je silen vihar razbil norveško ladjo »Isfjeld«. Posadka poškodovane lačje (na levi) se je rešila v čolnih

Pisatelj doživlja

Posledica proučevanja življenja v londonskem podzemlju

Mladi angleški pisatelj John Worby, ki je njegov prvenec »Druga polovica« dosegel velik uspeh, teži že nekoliko dni v bolnišnici zavoljo posledic nenavadnega doživljanja.

Pisatelj je hotel proučevati življenje londonskega podzemlja in je živel ubožno običen več tednov v družbi velemestnih potepuhov in brezdomcev. Prenočeval je kakor oni v javnih prenočevalnicah in hotel v bednih breznicah. Njegova prihodnja knjiga bo vsebovala zelo zanimive opise iz življenja londonskega podzemlja.

Pred nekoliko dnevi je hotel z dvema prijateljskima in zastopnikoma svojega založnika stopiti v razkošen restoran londonskega zapada. Tedaj ga je spoznal neki berač, s katerim je v času, ko je proučeval londonski zločinski svet, običel bolj ali manj zaupno. Berač je bržkone sporočil drugim svojim tovarišem, vsekako je potem prežalo več potepuhov pri vhodu v restoran. Ko je stopil pisatelj na cesto, so ga napadli in poškodovali na glavi in prsih. Odpeljati so ga morali v bolnišnico, kjer ga bodo kmalu ozdravili.

Roka roko umiva

Prometna policija sledi guvernerjevemu avtomobilu

Sir Winston Dug, guverner avstralske države Viktorije, je obiskal neko kaznišnico in ko se je vračal, ga je na cesti ustavil neki potepuh, ki ga je prosil, naj ga vzame kos poti s seboj.

Sir Winston bi bil v to jedva privolil, če bi bil vedel, da je ta potepuh zloglasen žepar, ki so ga bili kratko prej izpustili iz zapor. Tako pa je po kratkem oklevanju privolil. Bilo je že precej pozno in guverner se je hotel na vsak način udeležiti neke seje, zato je poglal z vso brzino. Pri tem ni opazil, da mu sledi cestna policijska patrulja, ki ji njegova proti vsem predpisom velika brzina ni bila všeč.

Prometna policija so guvernerjev avtomobil končno dohiteli, ustavili so ga in guverner je moral povedati svoje ime in naslov, pa so mu odredili, da mora v 48 urah predložiti policiji svoj vozaški list, da bodo ukrenili, kar je potrebno. Po tem neprijetnem dogodku je vozil sir Winston da-

Maslarna kraljeve sestre

Nenavadne uspehe ima nova trgovina na bukreštanski glavni cesti, kjer prodajajo maslo, jajca in sir. Lastnica trgovine je sestra kralja Karola, princesa Elizabeta iz Grčije, prejšnja žena grškega kralja Jurija in pravnučinja kraljice Viktorije.

Kmalu po svoji ločitvi l. 1935. se je umaknila princesa na neko posestvo v Rumuniji in je poskusila najprvo s pridelovanjem zelenjave. Tržne razmere za te pridelke pa tedaj niso bile ugodne, zato je pred dvema letoma sklenila, da si uredi vzorno živino-rejo. Iz Švice in Anglije je naročila krave. To podjetje uspeva in njegove izdelke prodajajo danes v trgovini v Bukarešti.

Častna legija za angleško pevko

Angleška pevka Grace Moore je bila odlikovana z oficirskim križem francoske Častne legije.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da pomeni značka dr. h. c. dobesedno: Doctor honoris causa, t. j. častni doktor; da je imel trojanski kralj Priam petdeset sinov; da so stari Grki imenovali Absince troglodite — zaradi prebivanja v špiljah; da je bil rimski vojskovodja Gaj Julij Cezar tudi vojni poročevalec; da se papeževa palača v Rimu imenuje Vatikan; da ima normalen klavir 88 tipk, in sicer 52 belih in 36 črnih; da odmetavajo v oddaljenih naseljih Južne Amerike pošto s padali; da imajo v Santiagu na Kubi ženske policiste, ki jim je v službenem času prepovedano javno šminkanje in pudranje

Umetno vlakno

Na sedanjem velesejmu v Lipskem zbuja med tekstilnimi proizvajalci posebno pozornost novo umetno vlakno, ki ni izdelano iz celuloze, marveč na bazi premoga in apna. Vlakno je immuno proti vodi in kislinam, ima pa tudi lastnost, da ne gori. Baj je zelo elastično in prekaša podobna vlakna iz svile.

Ženska na čelu električne železnice

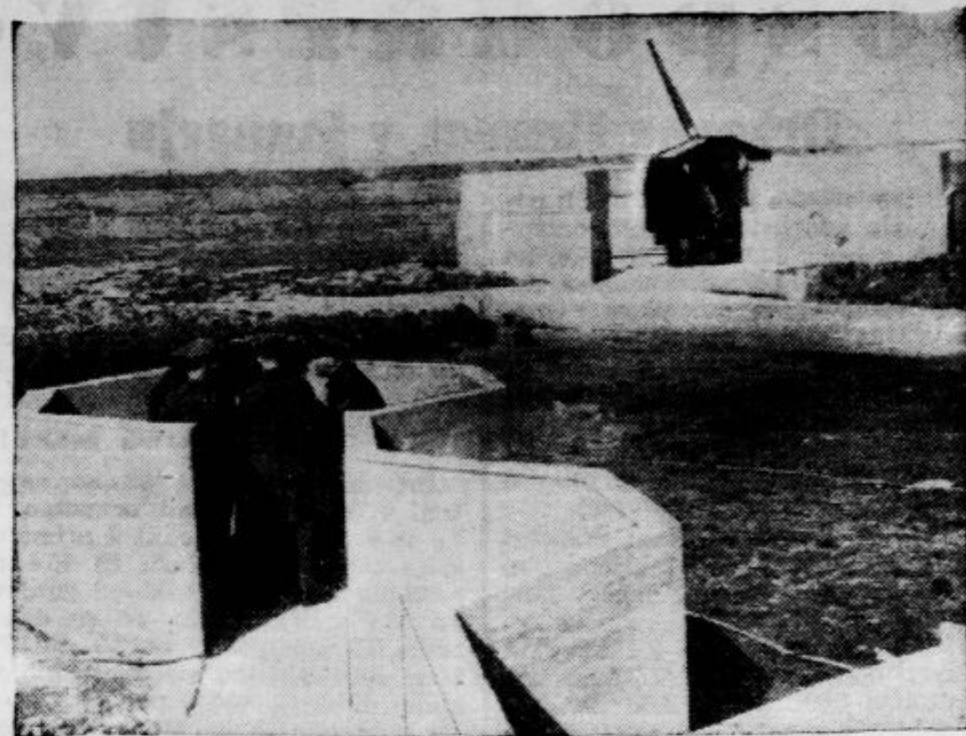
V Rusiji postavljajo ženske tudi na odgovorna uradniška mesta. Tako je bila n. pr. gospa Trojčka, sposobna strojevodka, imenovana za šefinjo tramvajске družbe v Moskvi

Katera bo prava?

Dokler traja konklave, vse vedno tri bele obleke različne velikosti v Sikstinski kapeli; novi papež si izbere med njimi svoj postavi najprimernejšo

Protiletalska obramba v Angliji

V Kentski grofiji na Angleškem sistematično razširjajo naprave za obrambo pred letalskimi napadi. Na sliki vidimo betonske utrdbe s protiletalskimi topovi

Drama s kuharsko knjigo

„Sladoustnica“ in proces zaradi njenih zob

Ze leto dni se vleče v Parizu senzacionalen proces, pri katerem gre za zobe »Sladoustnice«. Kdo je ta »Sladoustnica«, ve na Francoskem vsaka ženska, ki skuša prodirati v skrivnosti kuharske umetnosti.

To je namreč pseudonim, po francosko »Finebouche«, pod katerim izdaja ga. Jeanne Ajalbertova svoje uspešne kuharske knjige. Ta ali ona teh knjig prav gotovo krasi mizo z darovi mladi nevesti. Ga Finebouche pa ne piše samo, temveč tudi zelo pogosto predava v koncertnih dvoranah in v radiu. Toda sedaj je tega konec, Sladoustnica se ne more več kazati v javnosti — ker ji manjkajo zobje. Ni jih izgubila po naravni poti, zavoljo starosti, temveč ji jih je skoraj vse z dobro pomejenim udarcem izbila neka hišnica.

Ga Brumenova, hišnica v ulici Francoisa Mirona, je sklenila, da bo usla večnim pritiskom svojega moža zavoljo slabe kuhe s tem, da si je dala od njega darovati neko knjigo ge Ajalbertove. Toda jed je ostala navzlic nešteto krat preizkušenim receptom v Brumenovi hiši slaba, če smemo verjeti možu. Ta je dal duška svojemu ogorčenju nad neuspehom v pismu na pisateljico. Med drugim ji je pisal, da njeno umetnost pač hudo pretiravajo, kajti čeprav kuha njegova žena po njenih navodilih, so jedi vedno slabe. Seveda se je čutila avtorica užaljeno in odgovorila je, da so sto tisoči fran-

coskih gospodinj z njenimi recepti zadovoljni, a če ga Brumenova navzlic kuharski knjigi slabo kuha, tedaj bo krivda pač na njenih pomanjkljivih talentih za to umetnost.

Tega bi ne bila smela napisati, kajti ogorčen hišnica je sklenila, da ji da nekaj za spomin. Vdrla je v stanovanje ge Ajalbertove, sprožila je nanjo poplavo žaljivk, potem pa jo je še pobila na tla. Takrat je ga Sladoustnica izgubila zobe. Tega ni mogla spreminiti niti kazni, ki jo je izrekel sodišče nad nasilno hišnico. Sedaj pa prihaja civilno pravna stran te zadeve. Ga Ajalbertova zahteva poleg povračila stroškov za zobozdravnika tudi odškodnino 200.000 frankov in izjavlja jokaje, da »Sladoustnica« z umetnim zobovjem pač nihče ne more jemati resno, vsaj javnih predavanj ne more imeti več. Francoska javnost čaka z napetostjo, kaj bo reklo k temu sodišče.

VSAK DAN ENA

Nekdanji policijski direktor v Varšavi Treptov je bil zelo nepriljubljen človek. Nekeč ko je jahal po varšavskih ulicah, se mu je približal eleganten možič in ga je kresnil s pestjo po licu. Po udarcu se je odstranil brez pripombe.

Treptov se je po incidentu obrnil h kozaku, ki ga je spremljal na konju, in se je zdel nad njim:

»Mrha, zakaj pa si ostal miren, ko si videl, kaj se je zgodilo!«

»Oprostite,« je zamrmral kozak. »Mi sili ser, da je oni gospod vaš predstojnik.«

A NEKDOTA

Na vratih je obešen napis: Dajte mi mir!

Delavec (v zadregi): »Zdaj res ne vem, kaj naj storim; ali ga smem vsaj zbuditi?« (»Life«)

L. WINDER:

Gospod iz Konopišta

Roman o Francu Ferdinandu
(Avtoriziran prevod)

Na dečkovem omlahnem licu se je zrcalilo ogorčenje, žalost in kljubovalnost. Nato se je spomnil: časa je bilo še mnogo, dve leti še. Pomislil je, kaj bi še lahko pisal materi. Novo vrsto rož je bil videl zadnje dni, to ji je moral pisati, mati ga je bila naučila ljubiti vrtnice; in prastar oltar je bil videl v neki vaski cerkvi. Obširno je popisal oltar in rože. Ko je dokončal pismo, se je zasanjal tja v en dan. Sanjaril je o svojih bodočih zbirkah, ki bodo popolnejše in znamenitejše od očetovih. Oton ni zbiral ničesar, nič razumevanja ni imel za takšne reči. Oton ne bo nikoli nič imel, je mislil zamišljeni fant; jaz bom imel najlepše zbirke, on pa nič.

Za zdaj je zbiral Franc Ferdinand znamke, pisma, jelenje gube in prve rogovile. V zvezek, ki ga je imel za katalog, je vpisoval število nabranih zakladov. Kadar ni mogel zapisati nobenega prirastka svoje posesti, se mu je zdel dan izgubljen. Strastna želja, da bi povečal svojo zbirko znamk, ga je zapeljevala, da je bil čedalje manj izbiren. Vedel je, da navadne avstrijske znamke, ki so prihajale z vsako pošto, ne pomenijo obogatitve; vendar mu je šlo samo za število. Zapisoval si je tudi število pisem, ki jih je bil že pisal. Časih je napisal kakšno pismo samo iz veselja nad številom, ki je postajalo večje in večje. Tega ni vedel nihče; a proš, ki ga je skrivaj opazoval, je slutil vzroke

18

tega hlepenja po rekordih. Ni ga utesnjeval, izpodbujal ga je: hotel je, da bi se leni duh gojenca, ki se je imel za zapostavljenega, ukvarjal z nedolžnimi stvarmi. Že po nekaj dneh je spoznal, da Franc Ferdinand trpi zaradi priljubljenosti mlajšega brata, in sklenil zaježiti nevarnost, ki je bila združena s tako osnovanim ljubosumjem. Zato je hvalil zbiralsko veselje Franca Ferdinanda ter imenoval Otonovo strast do robatih šal z dekletki surovo in neslano.

Ko je bil Oton čez dve leti imenovan za poročnika, je Franc Ferdinand komaj skrival svojo nejevoljo. Zdaj ni imel več višjega čina kakor mlajši brat in se vendar ni smel pritoževati. Zadnji dve leti je bil hitro rastel, takisto kakor Oton; tudi mlajši brat, sanjavi nadvojvoda Ferdinand Karel, se je že razvijal in se izkušal udeleževati razgovorov starejših dveh, kar mu je pa malokdaj uspelo, zakaj Franc Ferdinand ga je največkrat osorno zapodil. Vse rajši je Franc Ferdinand trpel družbo sestrice Margarete, ki si je bil pridobil njeno srce s tem, da jo je poslušal, kadar je tožila o Otonovih hudobijah. Oton jo je pogosto strašil, zdaj ji je spustil rjavega hrošča za vratni izrez, zdaj ji je položil v posteljo mrtvega slepovoža, tako da se ga je morala plašljiva princeska zmerom varovati. Francu Ferdinandu je vloga njenega zaščitnika godila, zato se je pogosto ruval z razposajenim bratom.

Proštev poizkus, prepričati Franca Ferdinanda da so Otonovi stiki z ženskim spolom zgolj bedasto bahaštvo, pa ni obrodil zaželenega uspeha. Kolikor starejši je bil Franc Ferdinand, toliko nevoščljivše je opazoval uspehe mlajšega brata, ki je postal s petnajstim leti strah in ljubljene vseh deklet, kar jih je služilo na grajskem posestvu. Franc Ferdinand je srdito vzdrhtel, kadar je videl

Otona, da se smeje in šali s kakim dekletom. Uradno ni imel nobeden izmed bratov nikoli prilike, da bi bil sam, nikar že z dekleti. Učni načrt je obsegal toliko predmetov, da principi skoraj niso imeli proste minute; poučevali so jih v verouku, latinščini, matematiki, fiziki, naravoslovju, vojaški vedi, francoščini, risanju, plesu, telovadbi, jahanju, plavanju in ekserciranju. Tudi na sprehodih niso bili skoraj nikoli brez spremstva. Kadar sta hotela Franc Ferdinand in Oton prebiti kako uro brez nadzorstva, sta si morala izmišljati zmerom nove ukane in laži, v čemer je bil posebno Oton mojster. S pravo stvarjo se je lagal učitelj in vzgojitelj in jih varal tudi tedaj, kadar ni bilo v tem nikakega smisla. Starejšemu bratu se pa ni nikoli lagal, vanj je imel zaupanje. Niti opazil ni, da mu Franc Ferdinand zavidal. Drazil ga je in mu nagajal, kadar je le mogel, a hkratu mu je bil vdan. To, da so mu bila dekleta všeč, je bilo po njegovem prepričanju povsem naravno. Rad se je bahal proti Francu Ferdinandu z vsakim uspehom pri ženskem spolu, a silno bi se bil prestrašil, če bi bil slutil, da je to bahanje starejšemu bratu nož v srce. Vkljub svoji posmehljivosti in svojemu prostostem čuvstvom je bil Oton nenavadno dobrodušen; poznal ni ne maščevalnosti ne zavisti. To, da se Franc Ferdinand ni ukvarjal z dekleti, čeprav je bil dve leti starejši od njega, se Otonu ni zdelo čudno. »Vsak človek ima svoj okus«, si je mislil; »njega zabava, da zbira razne neumnosti in piše pisma, mene pa zabava, če sežem zalemu dekletu v nedrije.«

Franc Ferdinand je z nemim, tajnim obupom zavidal brata za umetnost, s katero je »pretentaval« dekleta. Srečnežovo bahanje je poslušal z nasmehom, ki je izkušal biti pomilovalen, a je v resnici le prikrival ljubosumje in zavist. Tudi kvant

in robatih izrazov, ki jih je pobiral Oton sam Bog si ga vedi kod, ni Franc Ferdinand nikoli grajal; podoba je bila celo, da mu ugajajo, ker se jim je smejal. Sklenil je bil, da ne bo nikoli izdal, kako mu je pri srcu; temu namenu je hotel ostati zvest, čeprav je bil hudo nagel jeze in je v mukah besnosti, srda in obupa raztrgal mnogo rutic, kadar je bil sam v svoji sobi. Oton ni smel nikoli zaslu-titi, da je bil močnejši in srečnejši; to je bilo Francu Ferdinandu edina trdna opora v močvirju zavisti.

Vendar je več mesecev pred svojim osemnajstim rojstnim dnom Franc Ferdinand nekoč izgubil oblast nad seboj in se dal zanesti v besen izbruh, ki je imel zle posledice. Na grad Wartholz je bilo prišlo mlado dekle, odgojiteljica iz obubožane plemiške hiše, ki je bila postavljena mladim princem za družabnico. Bila je tako revno oblečena, da si Marija Terezija ni mogla kaj in ji je podarila nekaj ponošenih oblek. Ta odgojiteljica je zbudila v Francu Ferdinandu čuvstva, ki so ga begala; zdela se mu je lepša od vseh deklet, kar jih je živel na Wartholzu, in goreče si je želel, da bi prišel z njo v nepriljen razgovor; predstavljal si je, kako lepo bi bilo poljubiti to milo bitje, ki se mu je zdela že nežna črta njenega plavalasega tilnika očarljiva. Drugo popoldne je stopila s princeskama v park; na sebi je imela eno izmed oblek, ki jih je dala, tak oponasna in plaha. Franc Ferdinand ni mogel odtrgati oči od nje. Miza pod drevjem je bila pogrnjena za kavo, očeta matere in vzgojitelj je se ni bilo. Franc Ferdinand je bil s tujo sam. Hotel je z njo govoriti, pa ni našel prve besede; tudi odgojiteljica se ni upala ogovoriti mladega nadvojvode, čigar resno obličje je imelo strog in neprijazen izraz. Franc Ferdinand si je po nekaj minutah zaželel, da bi drugi vsaj že prišli in ga rešili iz zadrega.

Poziv igralcem

državne razredne loterije

in vsem onim, ki do sedaj še niso igrali!

Končano je žrebanje 37. kola v katerem je zopet znana, v državi največja slovenska kolektura MILANA LAVRIČA izplačala eno glavnih premij. To je sedaj že osem premij, ki so jih v zadnjem času zadeli njeni odjemalci, poleg mnogoštevilnih dobitkov po Din 200.000—, Din 100.000— itd. itd.

Nov način igre — dobiti morate tudi Vi!

1. način: Izrežite številke iz spodnje tablice, dajte jih v vrečko ali škatljico, dobro premešajte in nato izvelčite eno številko. Vi ali pa oni, ki ga v rodbini smatrate za najsrečnejšega. To naj bo številka Vaše srečke.
2. način: Dobro si oglejte posamezna števila na tablici, kako so sestavljena in če Vam ne ugaja taka srečka, delajte kombinacije: n. pr. iz prvih ali zadnjih števil. Na ta način boste gotovo našli številko srečke, ki ima nekaj skupnega z Vašim življenjem. Morda Vam ravno ta srečka prinese srečo.
3. način: V kolikor pa želite navezati svojo srečo na srečo naše kolekture sporočite nam to z dopisnico ali pa v pismu, nakar Vam bomo mi izbrali srečko.

2711	7001	8437	16161	23044	28415	29944	30250	39461	43565	47740	49053	55830	58143	62093	64938	72016	76062	83915	89193	93258
2722	7004	8443	16171	23055	28432	30212	36262	39465	43581	47748	49057	55844	58149	63401	64952	72018	76068	83928	89199	93274
2728	7006	8451	16178	23061	28444	32025	36267	39492	43598	47752	49061	56205	58157	63411	64959	72032	76080	83936	89200	93290
2744	7011	8459	16189	23070	28446	32039	36274	42109	43710	47756	49068	56217	58177	63414	65116	72036	76092	83945	92033	93704
2748	7019	8467	16902	23077	28448	32047	36281	42117	43715	48062	49091	56233	58190	63422	65142	72048	76504	83961	92043	93711
2751	7026	8472	16913	23097	28661	32051	36285	42132	43728	48066	49100	56236	59603	63434	65167	72050	78257	83972	92061	95101
2770	7049	8479	16923	25003	28608	32072	36287	42142	43742	48074	49556	56245	59609	63502	65169	73276	78265	83982	92069	95112
2775	7056	8491	16940	25470	28674	32081	36293	42154	44653	48080	49559	56248	59611	63506	65174	73280	78276	83992	92074	95123
2792	7012	8494	18014	25474	28678	32087	36690	42160	44669	48089	49568	56918	59622	63511	66009	73302	78295	85558	92080	95133
2797	7074	9352	18019	25485	28681	32201	36905	42181	44681	48100	49574	56937	59632	63521	66017	73306	79031	85562	92083	95139
4553	7080	9363	18037	26180	28686	32245	36931	42195	44698	48256	49583	56944	59634	63527	66023	73306	79046	85567	92090	95148
4565	7088	9375	18045	26203	28700	32725	37516	42311	45485	48258	49591	56952	59637	63552	66029	73327	82402	85573	92092	95152
4588	7603	9382	18406	26241	28873	33101	37538	42959	45489	48557	53364	56960	59643	63564	66034	73331	82406	85575	92098	95165
4592	49093	9390	18443	26278	28877	33114	37550	42969	46810	48574	53367	56973	59653	63584	66046	73362	82414	85593	92803	95167
5004	55806	9416	18827	26288	28888	33139	37620	42976	46829	48581	53385	56984	59661	63586	66062	73392	82426	85600	92814	95173
5759	55210	9414	18835	26743	28899	33143	37633	42988	46836	48587	53389	56997	59669	63599	66073	74010	82431	85708	92826	95178
5764	7612	9450	18844	27152	29003	33146	37636	42995	47609	48591	54004	57101	59682	63613	66082	74029	82436	85713	92844	95185
5784	7624	12866	19506	54013	29006	35175	37643	43205	47632	48702	54029	57110	59687	63624	66085	74042	82452	85725	92853	95189
5788	7630	12871	19522	27165	29014	35179	37648	43214	47638	48820	54047	57124	59692	63633	66095	74048	82466	85739	92864	95192
5790	7806	12882	19550	27172	29031	35182	38457	43226	47642	48827	55003	57409	62001	63641	66517	74057	82471	85743	92876	95702
6707	7824	12886	19562	27178	29102	35207	38463	43247	47649	48836	55171	57418	62006	64305	66533	74063	82482	85745	92878	95712
6716	7832	12896	19593	27187	29105	35210	38470	43253	47658	48845	55184	57422	62015	64315	67074	74072	82489	85763	92882	95721
6730	7835	13486	22051	27191	29130	35221	38494	43275	47677	48847	55186	57429	62021	64331	68473	74085	82495	85775	92888	95726
6737	7843	13488	22054	28154	29354	35230	38591	43284	47680	48855	55189	57446	62035	64345	68603	75461	83808	85784	93203	95728
6744	7848	14007	22078	28156	29360	35242	38594	43300	47687	48860	55207	57462	62043	64361	69648	75702	83814	85793	93211	95730
6758	14013	14017	22080	28160	29374	35246	38971	43504	47695	48863	55216	58102	62052	64377	69653	75715	83817	87903	93216	95733
6776	8404	16111	22087	28163	29391	35955	38980	43510	47702	48868	55247	58111	62054	64396	69656	75760	83825	87916	93225	95747
6782	8416	16113	23001	28168	29395	35986	39105	43520	47723	48877	55273	58119	62060	64921	69677	75772	83837	89151	93239	97833
6788	8426	16127	23012	28169	29928	36241	39127	43531	47726	48893	55803	58123	62075	64926	69696	75786	83868	89163	93243	97837
6795	8428	16146	23028	28405	29939	36248	39144	43555	46734	48897	55810	58132	62081	64935	72006	76059	83408	89188	93249	97843

Izkoristite ta način igre in takoj naročite vsaj eno srečko. Najbolje je če združite vse tri načine in naročite več števil, da boste sigurnejše čim več zadeli. Srečke pa naročite še danes tudi radi tega, ker se lahko pripeti, če naročite samo eno številko, da bo ta medtem že prodana in da Vam v tem slučaju pošljemo drugo.

Torej izkoristite priložnost!

Če mogoče že igrate, pa niste imeli sreče dobiti premijo ali kak večji dobiček, poizkusite še to pot in naročite vsaj eno srečko pri znani, v državi največji slovenski kolekturi LAVRIČ! Prepričani bodite, da Vam ne bo žal, saj imate možnost, da se tuji Vi pridružite onim, ki bodo v novem 38 kolu dobili polnih

65 milijonov dinarjev

Naročene srečke plačate šele po sprejemu, a lahko tudi vse do 14. aprila do dneva žrebanja:

Naš naslov:

Milan Lavrič

kolektura državne razredne loterije

BEOGRAD, — Poštni predal 450

Pradajalna: PAŠIČEVA UL. 20 — Telefon 24-815

S srečkami Vam pošljemo v dar okusno izdelano listnico, skupaj z izveščkom najvažnejših navodil za igranje. To listnico uporabite za hranitev srečk, a v izveščku imate točno navedene datume žrebanj, zadnji rok uplačila in še prostor za beležke o nakazanem denarju.

Poslušajte na splošno zadovoljstvo svojih cenjenih odjemalcev!

